

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Муниципальное казенное учреждение "Отдел образования городского

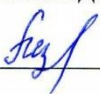
округа город Стерлитамак Республики Башкортостан

Администрация городского округа город Стерлитамак Республики Башкортостан

МАОУ "СОШ №34"

РАССМОТРЕНО

На заседании ШМО

Резникова Ф.А.
Протокол №1 от "30"
августа 2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Зам.директора

Гизатуллина Н.А.
Приказ №313 от "30"
августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор МАОУ "СОШ №34"

Мурашев И.М.
Приказ №313 от "30"
августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета "Родной (башкирский) язык"

для обучающихся 5-9 классов

Стерлитамак 2023

Аңлатма языу

Төп дөйөм белем биреү кимәленә «Туған (башкорт) теле» укыу предметынан 5-9-сы кластар өсөн төп дөйөм белем биреү программаһы нигезендә федераль дәүләт белем биреү стандарттарының системалы-эшмәкәрлекле йүнәлеш ята.

Программа башкорт теле укытыусылары өсөн белем биреүзә яңы тенденциялар һәм актив методикалар кулланыуға йүнәлдерелгән.

Программа укытыусыға:

1) туған телде укытыу процесында Федераль дәүләт белем биреү стандарттарында формалашкан шәхсэн, предмет, метапредмет һөзөмтәләргә өлгәшеүзә хәзерге йүнәлештәрен тормошка ашырыу;

2) «Туған (башкорт) теле» укыу предметының планлаштырылған һөзөмтәләрен һәм йөкмәткеһен федераль дәүләт белем биреү стандарттарына; төп дөйөм белем биреү өлгә төп дөйөм белем биреү программаһына; өлгә тәрбиә программаһына яраклы һәр укыу йылына билдәләү һәм структурлаштырыу;

3) билдәле бүлек/теманы өйрәнәүгә бүленгән якынса укыу сәғәттәрен, шулай ук бүлек/теманың укыу материалын үзләштерәүгә тәкдим ителгән төп укыу эшмәкәрлеген кулланып, тәғәйен класс үзенсәлектәрен иҫәпкә алып, календарь-тематик планлаштырыузы эшкәртеү.

Программа йөкмәткеһе Федераль дәүләт белем биреү стандарттарының «Туған тел һәм туған әзәбиәт» предмет өлкәһендә бирелгән төп дөйөм белем биреүзә төп дөйөм белем биреү программаһының талаптар өлөшөндәге өлгәшелгән һөзөмтәләргә үзләштерәүзә тәьмин итә.

Программа нигезендә федераль дәүләт стандарттарының методологияһын тәшкил иткән системалы-эшмәкәрлекле йүнәлеш ята.

«Туған (башкорт) теле» укыу предметының өйрәнәүзә бурыстары:

– телмәр тоткарлығын һәм башкорт телен аралашыу сараһы буларак кулланыузы үтеүөсөн уңайлы психологик климат булдырыу;

– яңы теманы үзләштерәү барышында укыусыларзың шәхси сифаттарын, уларзың күззаллауын, иғтибарын, хәтерен үстәреү;

– элементар лингвистик күззаллаузы үзләштерәүгә йүнәлдерелгән, укыусыларзың элементар кимәлдә телдән һәм язма телмәрен үзләштерәү өсөн аңлайышлы һәм кәрәкле булған лингвистик күззаллаузы киңәйтеү.

«Туған (башкорт) теле» укыу предметын өйрәнәүгә 170 сәғәт бирелә: 5-се кластан 9-сы класка тиклем (азнаға 1 сәғәт) 34-әр сәғәт.

Белем биреү ойошмалары укыу предметын өйрәнәүгә бүленгән, белем биреү мөнәсәбәтендә катнашыусылар формалаштырған план өлөшөндәге сәғәттәр иҫәбенән үзаллы сәғәттәр һанын арттыра ала.

Укытыу курсының йөкмәткеһе

5-се класс

Телмәр эшмәкәрлегә һәм телмәр культурахы.

Башкорт теле – башкорт халкының туған теле. Халык ижадында иҫкергән һүззәр. Халык ижадында фразеологизмдар. Башланғыс класта үтелгәнде кабатлау. Инеш тикшерәү эше. Баһым. Һүз баһымы. Логик баһым. Башкорт телендә баһымдың үзенсәлектәре.

Монолог. Диалог. Полилог. Хәзерге башкорт әзәби теленең төп нормалары. Башкорт теленең орфоэпик нормалары. Башкорт теленең грамматик нормалары. Башкорт теленең лексик нормалары. Телмәр этикеты нормалары һәм традициялары. Өзәплелек һүззәре.

Тел тураһында төп мәғлүмәт. Тел ғилеме бүлектәре.

Төрки телдәр араһында башкорт теле. Төрки телдәр ғаиләһе. Дөйөм башкорт халыҡ теле. Башкорт теленең төрки телдәр менән окшашлығы. Фонетика фәне тураһында дөйөм төшөнсә. Һузынғы өндәр системаһы. Тартынғы өндәр системаһы. Тартынғы өндәрҙең сиратлашыуы. Тартынғы өндәрҙең дөрөс әйтелеше. Башкорт телендә сингармонизм. Ижек. Һүҙҙәрҙе юлдан-юлға күсереү. Үтелгән темалар буйынса контроль диктант. Һүҙ баһымы. Башкорт һәм рус телендә баһымдың үзенсәлектәре. Хаталар өстөндә эш. Башкорт теленең алфавиты. Башкорт һәм рус алфавиты. Һүҙгә фонетик анализ яһау тәртибе. Лексика. Һүҙҙең лексик мәғәнәһе. Башкорт теленең лексик составы. Төп башкорт Һүҙҙәре. Үзләштерелгән Һүҙҙәр. Синонимдар. Антонимдар. Омонимдар. Башкорт телендә фразеологизмдар. Фразеологизм функциялары. Фразеологик берәмектәр. Фразеологик берәмектәрҙе телмәрҙә кулланыу. “Башкорт телендә фразеологизмдар” темаһы буйынса проект эше. Морфология. Исем тураһында дөйөм төшөнсә. Уртаҡлыҡ исемдәр. Яңғызлыҡ исемдәр. Кеше исемдәре. Географик атамалар. Гәзит-журнал, китап атамалары. Уртаҡлыҡ һәм яңғызлыҡ исемдәрҙең дөрөс язылышы. Исемдәрҙең телмәрҙәгә роле. Сифаттар. Төп сифаттар. Шартлы сифаттар. Сифаттарҙың яһалышы һәм дөрөс язылышы. Сифаттарҙы телмәрҙә кулланыу. “Исем. Сифат” темалары буйынса проект эше. Башкорт телендә Һүҙьяһалыш. Тамыр һәм нигеҙ Һүҙҙәр. Ялғаузар һәм уларҙың төрҙәре. Һүҙ яһаусы ялғаузар. Һүҙ үзгәртеүсә ялғаузар. Ялғаузарҙың дөрөс язылышы. Кушма Һүҙҙәр. Парлы Һүҙҙәр. Йомғаҡлау контроль эше. Кушма һәм парлы Һүҙҙәрҙең дөрөс язылышы. “Телмәр эшмәкәрлегә һәм телмәр култураһы” бүлеген кабатлау. “Тел тураһында төп мәғлүмәт. Тел ғилеме бүлектәре” бүлектәрән кабатлау, йомғаҡлау.

6-сы класс

Телмәр эшмәкәрлегә һәм телмәр култураһы.

5-се класта үтелгәнде кабатлау. Монолог. Диалог. Полилог. Башкорт телендә фразеологизмдар Башкорт телендә иҫкәргән Һүҙҙәр. Топонимдар. Топонимдарҙың дөрөс язылышы. Башкорт телендә баһым. Башкорт теленең орфоэпик нормалары. Инеш контроль эше.

Тел тураһында төп мәғлүмәт. Тел ғилеме бүлектәре.

Хәҙерге башкорт әҙәби теле. Башкорт теленең нормалары. Исемдәрҙең килеш менән үзгәреше. Башкорт телендә килеш ялғауларының варианттары. Башкорт телендә исемдәрҙең үзгәреш үзенсәлектәре. Исемдәрҙең һан категорияһы. Башкорт телендә исемдәрҙең эйәлек категорияһы. Исемдәрҙең эйәлек заты менән үзгәреше. Исемдәргә морфологик анализ эшләү тәртибе. Сифат дәрәжәләре. Төп һәм шартлы сифаттар. Сифаттарҙың яһалышы һәм дөрөс язылышы. Сифаттарға морфологик анализ эшләү тәртибе. Сифаттарҙың телмәрҙә кулланылышы. Һандар. Ябай һәм кушма Һандар. Һан төркөмсәләре. Төп Һандар. Рәт Һандары. Бүлем Һандары. Һан төркөмсәләре. Сама Һандары. Йыйыу Һандары. Кәсер Һандары. Һандарҙың дөрөс язылышы. Һанға морфологик анализ эшләү тәртибе. Алмаш. Алмаш төркөмсәләре. Зат алмаштары. Күрһөтөү алмаштары. Һорау алмаштары. Билдәләү алмаштары. Билдәһезлек алмаштары. Юклыҡ алмаштары. Эйәлек алмаштары. “Алмаш” темаһын кабатлау. Алмаштарға морфологик анализ эшләү тәртибе. Йомғаҡлау контроль эше. “Телмәр эшмәкәрлегә һәм телмәр култураһы” бүлеген кабатлау. Тел тураһында төп мәғлүмәт. Тел ғилеме бүлектәре” бүлектәрән кабатлау. Үткәндәрҙе йомғаҡлау.

7-се класс

Башкорт теленең фонетикаһын кабатлау. Һүҙ. Тамыр һәм яһаусы Һүҙҙәр. Морфология буйынса үтелгәндәрҙе кабатлау. Үз аллы һәм ярзамсы кылымдар. Кылым һөйкәлештәре. Хәбәр һөйкәлеше. Кылымдың үткән заман формаһы. Хәбәр һөйкәлеше кылымдарының киләсәк заман формаһы. Хәбәр һөйкәлеше кылымдарының үткән заман формаһы. “Кылым” темаһы буйынса контроль диктант. Хаталар өстөндә эш. Кылымдың һөйләмдәгә роле. Кылымдарҙың юклыҡ формаһы. Хәбәр һөйкәлеше кылымдарының кулланылышы. Бойорок һөйкәлеше кылымдары. Теләк һөйкәлеш. Кылымдың шарт һөйкәлеше. “Кылым һөйкәлештәре” темаһын

кабатлау. Кылым төркөмсэләре. Исем кылым. Сифат кылым. Уртақ кылым. Хәл кылым. “Кылым төркөмсэләре” темаһын кабатлау. Рәүеш тураһында төшөнсә. Рәүеш төркөмсэләре. Рәүештәрҙең телмәрҙә кулланылышы. Сифат тураһында төшөнсә. Сифат дәрәжәләре. Ярзамсы һүз төркөмдәре. Теркәүестәр. Бәйләүестәр. Киҫәксәләр. Ымлыктар. Ымлыктарҙың һөйләмдә кулланылышы. Үтелгән темалар буйынса контроль тест. Йомғаҡлау дәресе.

8-се класс

Башкорт теленең фонетикаһын кабатлау. Һүз. Тамыр һәм яһаусы һүзҙәр. Морфология буйынса үтелгәндәрҙе кабатлау. Кылым. Кылымдың затлы һәм затһыз формалары. Үз аллы һәм ярзамсы кылымдар. Кылым һөйкәлештәре. Хәбәр һөйкәлеше. Кылымдың үткән заман формаһы. Хәбәр һөйкәлеше кылымдарының киләсәк заман формаһы. Хәбәр һөйкәлеше кылымдарының үткән заман формаһы. Контроль диктант. Хаталар өстөндә эш. Кылымдың һөйләмдәге роле. Кылымдарҙың юклыҡ форма кылымдары. Кылымдың шарт һөйкәлеше. “Кылым һөйкәлештәре” тема. Кылым төркөмсэләре. Сифат кылым. Уртақ кылым. Хәл кылым. Кылым төркөмсәләрен һөйләмдә куллану. “Кылым төркөмсэләре” темаһын кабатлау. Рәүеш тураһында төшөнсә. Рәүеш төркөмсэләре. Рәүештәрҙең телмәрҙә кулланылышы. Сифат тураһында төшөнсә. Сифат дәрәжәләре. Ярзамсы һүз төркөмдәре. Теркәүестәр. Бәйләүестәр. Киҫәксәләр. Ымлыктар. Ымлыктарҙың һөйләмдә кулланылышы. Үтелгән темалар буйынса контроль тест. Йомғаҡлау дәресе.

9-сы класс.

Фонетика буйынса үтелгәндәрҙе кабатлау. Баһым. Морфология. Кабатлау. Кылым. Йыйнаҡ һәм таркау һөйләмдәр. Ябай һөйләм синтаксисын кабатлау. Билдәле һәм билдәһеҙ эйәле һөйләмдәр. Эйәһеҙ һөйләм. Атама һөйләм. Кушма һөйләм синтаксис. Тезмә кушма һөйләм. Теркәүесле һәм теркәүесһеҙ тезмә кушма һөйләмдәр. Теркәүесле һәм теркәүесһеҙ тезмә кушма һөйләмдәр. “Тезмә кушма һөйләм” темаһы буйынса контроль диктант. Хаталар өстөндә эш. Эйәртеүле кушма һөйләм. Эйәртеүле кушма һөйләм төрҙәре. Эйәрсән эйә һөйләм. Эйәрсән эйә һөйләмдәрҙә тыныш билдәләре. Эйәрсән хәбәр һөйләм. Эйәрсән хәбәр һөйләмдәрҙә тыныш билдәләре. Эйәрсән аныҡлаусы һөйләм. Эйәрсән тултырыусы һөйләм. Эйәрсән хәл һөйләмдәр. Эйәрсән ваҡыт һөйләм. Эйәрсән урын һөйләм. Эйәрсән сәбәп һөйләм. Эйәрсән рәүеш һөйләм. Эйәрсән шарт һөйләм. Эйәрсән максат һөйләм. Эйәрсән кире һөйләм. Эйәрсән күләм – дәрәжә һөйләм. «Эйәртеүле кушма һөйләмдәр» темаһын кабатлау. Катмарлы синтаксик конструкциялар. Күп эйәрсәнле кушма һөйләмдәр һәм уларҙа тыныш билдәләре. Катнаш кушма һөйләмдәр һәм уларҙа тыныш билдәләре. Теземдәр һәм уларҙа тыныш билдәләре. Башкорт телендә юклыҡты белдереү. Үтелгән темалар буйынса контроль тест. “Синтаксис” темаһын кабатлау. Хаталар өстөндә эш. Үтелгән темаларҙы йомғаҡлау. Кабатлау.

Укыу курсың үзләштереү һөҙөмтәләре

Шәхси һөҙөмтәләр:

- башкорт телендәге хис-тойғо һәм эмоцияларҙы белдереүсә сараларҙы үзләштереү;
- язма телмәрҙәге тыныш билдәләренә игтибар итеү (һөйләм аҙағындағы өндәү, нөктә, һорау, күп нөктә билдәләренә), һөйләү телмәрендәге интонация, темп, һөйләү тонын айырыу;
- башкорт телен башкорт халқының төп милли-мәҙәни киммәте буларак аңлау, интеллектуаль, ижади һәләтлектәрен һәм шәхестең мораль – этик сифаттарын үстөрөүгә туған телдең ролен, уның мәктәптә белем алыу процесындағы әһәмиәтен билдәләү;
- башкорт теленең эстетик киммәтен аңлау;

- туған телгә карата ихтирам, ғорурланыу тойғоһо тәрбиәләү;
- милли мәзәни сағылыш буларак, башкорт теленең тазалығын һаклау тураһында хәстәрлек күреү;
- уқыу процесында белем алыуға карата яуаплылык булдырыу: тиҫтерзәренә, укытыусыға карата ихтирамлы булыу;
- башкорт телен башкорт халкының төп милли-мәзәни киммәте буларак аңлау;
- мәктәп йыһаздарына, уқыу әсбаптарына һаксыл караш булдырыу;
- тыуған ил, ер, тел төшөнсәләре тураһында аң-белем биреү;
- үзеңде илдең гражданыны итеп тойоу;
- һау-сәләмәт йәшәү рәүешен үзләштереү.

Метапредмет һөзөмтәләре:

- укытыусы ярзамында дәрескә максат һәм бурыстар куйыу;
- әштәрзең эзмә-эзлекләлеген билдәләү;
- укытыусы тәкдим иткән план буйынса эшләргә өйрәнәү;
- үз аллы һәм ярзамсы һүз төркөмдәре араһындағы айырманы аңлата белеү.
- дәреслек, һүзлек менән эшләү;
- бер информацияны икенсе төр формала бирә белеү;
- текстарға, иллюстрацияға карата бирелгән һораузарға яуаптар табыу;
- укытыусы менән бергә эшләгән эшкә һыһымта эшләү;
- мәғлүмәтте үз аллы эзләй алыу күнекмәләренә эйә булыу;
- телдән һәм язма хәбәр иткән мәғлүмәтте адекват кабул итеү;
- төрлөсә уқыу күнекмәләрен булдырыу;
- өйрәнелгән морфологик күренештәрзе текстан таба һәм аңлата белеү;
- синтаксик-стилистик күнегеүзәр башкарыу.
- бәйләнешле һөйләмдәр, бәләкәй текст күләмендә үз фекерен белдерәү;
- һүзәрзе аңлы, тасуири, дөрөс уқыу;
- үз-үзеңде, класташыңды баһалау;
- бирелгән тема буйынса диалог төзөү; диалогты дауам итеү;
- текстағы образлы һүзәрзе, һүрәтләү – тасуирлау сараларын, мәкәлдәрзе табыу, уларзы телмәрзә дөрөс итеп кулланыу;
- тыңлаған йә укылған тексты тәкдим ителгән кимәлдә һөйләй алыу;
- башкаларзың телмәрен тыңлап аңлау, аудиоязмаларзағы зур булмаған текстарзың йөкмәткеһен аңлау;
- бәйләнешле һөйләмдәр, бәләкәй текст күләмендә үз фекерен белдерәү.

Предмет һөзөмтэләре:

- һүзәрзә өндәрзе дөрөс әйтеү, ижеккә бүлеү, басымлы һәм басымһыз ижектәрзе асыклай белеү;
- һүззе юлдан юлга күсерергә ижектәргә дөрөс бүлеү;
- һүзәргә өн анализы яһай белеү;
- һүзәрзе, һөйләмдәрзе, тексты дөрөс, матур күсереү, күсергәнде өлгө буйынса тикшерә белеү;
- һүзәрзе, һөйләмдәрзе, тексты диктант итеп яза белеү;
- кеше исемдәрен, фамилияларын, географик атамалардың исемдәрен зур хәреф менән яза белеү;
- һүзәргә һорау бирә белергә, һөйләмдә нимә йәки кем тураһында һүз барғанын белеү;
- һүзәрзән һөйләмдәр төзөй белеү;
- картина буйынса зур булмаған хикәйә төзөү; укытыусы ярҙамында был хикәйәне язу;
- класташтың язғанын һәм үз язмаларын тикшерәү, камиллаштыра белеү күнекмәләре;
- башкорт теленең үзенсәлекле өндәре, хәрефтәре, улардың дөрөс әйтелеше өстөндә эшләү;
- үз аллы һәм ярҙамсы һүз төркөмдәрен белеү, практик кулланыу;
- исемдәрҙең һан, әйәлек, килеш һәм хәбәрлек категориялары менән үзгәртеү үзенсәлектәрен белеү;
- үз аллы һүз төркөмдәре буларак исем, сифат, һан, кылым, алмашты өйрәнәү, практик кулланыу, улар араһындағы айырманы аңлата белеү;
- кылым һөйкәлештәрен, затлы һәм затһыз, барлык – юклыҡ формаларын, кылым төркөмсәләрен өйрәнәү;
- кылымдың күләм һәм йүнәлеш категориялары менән практик танышыу;
- ярҙамсы һүз төркөмө буларак теркәүес, бәйләүес, киҫәксә, мөнәсәбәт һүзәр, ымлыҡтар тураһында белешмә алыу, практик кулланыу белеү.
- һүзбәйләнештәр, улардың яһалышы һәм төзөлөшө үзенсәлектәрен белеү;
- әйә менән хәбәрҙе билдәләү; әйә менән хәбәр араһында һызык куйылыуын аңлата белеү;
- һөйләмдең баш һәм әйәрсән киҫәктәрен айыра белеү;
- ике составлы, бер составлы, кәм һөйләмдәрҙә тыныш билдәләренең принциптарын өйрәнәү;
- һүз төркөмдәре һәм һөйләм киҫәктәре араһындағы айырманы аңлата белеү;
- төрлө типтағы ябай һөйләмдәр төзөү күнекмәләрен нығытыу, уларҙы язма һәм һөйләү телмәрендә файҙаланыу, дөрөс интонация менән укыу;
- тыныш билдәләренең дөрөс куйылышын нығытыу;
- тезмә һәм әйәртеүле кушма һөйләмдәрҙе айыра белеү;
- әйәрсән һөйләм төрҙәрен өйрәнәү;
- катмарлы синтаксик төзөлмәләр һәм күп әйәрсәнле кушма һөйләмдәр менән танышыу;
- өйрәнелгән грамматик материалды практик кулланыу белеү;

-һызык, нөктәле өтөр, ике нөктәнең ябай һәм кушма һөйләмдәрҙә куйылыу осрактарын өйрәнеү;

Укыу-укытыу программаһында планлаштырылған һөҙөмтәләрҙең үлчәштерелгән баһалау:

1. Класста һәм өйҙә башкарыла торған язма эштәр өйрәтеү һәм тикшереү характерында була.

Уларға түбәндәгеләр инә:

-башкорт теленән төрлө типтағы күнегеүҙәр;

-тәржемә эштәре (башкорт теленән рус теленә һәм киреһенсә);

-тел һәм әҙәби материалдар буйынса аналитик һәм дөйөмләштереү тибындағы схемалар, проекттар һ.б. төҙөү.

Башкорт теленең ағымдағы, триместр йәки йыл азағында, шулай ук укыу йылы башында диктант, зур темаларҙан һуң йомғаҡлау контроль эштәре үткәрелә. Ағымдағы контроль эштәр программаның өйрәнелгән материалын үлчәштерелгән тикшереү максатында уҙғарыла. Уларҙың төрө һәм үткәреү йышлығы өйрәнелә торған материалдың катмарлылығынан, укыусыларҙың белем кимәленән сығып билдәленә. Ағымдағы контроль эштәр өсөн укытыусы йә тоташ дәресте, йә уның бер өлөшөн генә файҙалана.

Тематик планлаштырыу

5-се класс

Бүлектәр	Сәғәт һаны
Телмәр эшмәкәрлегә һәм телмәр культураны	9
Тел тураһында төп мәғлүмәт. Тел ғилеме бүлектәре	25

6-сы класс

Бүлектәр	Сәғәт һаны
Телмәр эшмәкәрлегә һәм телмәр культураны	5
Тел тураһында төп мәғлүмәт. Тел ғилеме бүлектәре	29

7-се класс

Бүлектәр	Сәғәт һаны
Кабатлау	3
Кылым. Кылым һөйкәлештәре.	11
Кылым төркөмсәләре	8
Рәүеш	3

Сифат	2
Ярзамсы һүз төркөмдәре	3
Ымлыктар	2
Йомғаклау	2

8-се класс

Бүлектәр	Сәғәт һаны
Ябай һөйләм синтаксисы	27
Һөйләм киҫәктәре менән грамматик бәйләнеш булмаған һүзәр	4
Тура телмәр	3

9-сы класс

Бүлектәр	Сәғәт һаны
Фонетика буйынса үтелгәндәрзе кабатлау	2
Морфология. Кабатлау	2
Ябай һөйләм синтаксисы	2
Бер составлы һөйләмдәр	3
Кушма һөйләм синтаксисы	5
Эйәртеүле кушма һөйләм	11
Катмарлы синтаксик конструкциялар	9

Календарь - тематик планлаштырыу

5-се класс

Дәрес һаны	Тема буйынса дәрес һаны	Дәрес темаһы	Дата		Искәрмә
			План буйынса	Фактик	
Телмәр эшмәкәрлеге һәм телмәр культураны – 9 сәғәт					
1	1	Башкорт теле – башкорт халкының туған теле.			
2	2	Халык ижадында искергән һүззәр һәм фразеологизмдар.			
3	3	Бағым. Һүз бағымы. Логик бағым.			
4	4	Монолог. Полилог.Диалог.			
5	5	Хәзерге башкорт әзәби теленең төп			

		нормалары.			
6	6	"Баһым, һүз баһымы" темаһы буйынса тикшереү эше.			
7	7	Хаталар өҫтөндә эш. Башкорт теленең орфоэпик нормалары.			
8	8	Башкорт теленең грамматик нормалары.			
9	9	Башкорт теленең лексик нормалары.			
Тел тураһында төп мәғлүмәт. Тел ғилеме бүлектәре –25 сәғәт					
10	1	Төрки телдәр араһында башкорт теле. Төрки телдәр ғаиләһе.			
11	2	Фонетика тураһында дөйөм төшөнсә.			
12	3	Һузынқы өндәр системаһы.			
13	4	Тартынқы өндәр системаһы.			
14	5	"Фонетика" темаһы буйынса тикшереү эше.			
15	6	Башкорт телендә сингармонизм.			
16	7	Ижек. һүззәрзе юлдан-юлға күсереү.			
17	8	Һүз баһымы. Башкорт һәм рус телендә баһымдың үзенсәлектәре.			
18	9	Башкорт теленең алфавиты. Башкорт һәм рус алфавиты.			
19	10	Һүзгә фонетик анализ яһау тәртибе.			
20	11	Лексика. һүззең лексик мәғәнәһе.			
21	12	Төп башкорт һүззәре.			
22	13	Үзләштерелгән һүззәр.			
23	14	Синонимдар. Антонимдар. Омонимдар.			
24	15	Башкорт телендә фразеологизмдар. Фразеологик берәмектәр.			
25	16	Морфология.			
26	17	Исем тураһында дөйөм төшөнсә.			
27	18	Уртаҡлыҡ һәм яңғызлыҡ исемдәр.			
28	19	Сифат.			
29	20	Төп һәм шартлы сифаттар.			
30	21	"Сифат" темаһы буйынса тикшереү эше.			
31	22	Башкорт телендә һүзьяһалыш.			
32	23	Тамыр һәм яһалма һүззәр.			
33	24	Ялғаузар һәм уларзың төрзәре.			
34	25	Үтелгәндәрзе йомғаҡлау.			

6-сы класс

Дәрес һаны	Тема буйынса дәрес һаны	Дәрес темаһы	Дата		Искәрмә
			План буйынса	Фактик	
1	1	5-се класта үтелгәнде кабатлау.			

		Монолог. Диалог. Полилог			
2	2	Башкорт телендә фразеологизмдар			
3	3	Башкорт телендә иҗкергән һүззәр			
4	4	Топонимдар. Топонимдарзың дәрәҗә язылышы			
5	5	Башкорт телендә башым. Башкорт теленең орфоэпик нормалары. Инеш контроль эше.			
6	6	Хәзерге башкорт әдәби теле. Башкорт теленең нормалары			
7	7	Исемдәрзең килеш менән үзгәреше			
8	8	Башкорт телендә килеш ялғауларының варианттары			
9	9	Башкорт телендә исемдәрзең үзгәреш үзгәлектәре			
10	10	Исемдәрзең һан категорияһы			
11	11	Башкорт телендә исемдәрзең эйәлек категорияһы			
12	12	Исемдәрзең эйәлек заты менән үзгәреше			
13	13	Исемдәргә морфологик анализ эшләү тәртибе			
14	14	“Исем” темаһы буйынса диктант			
15	15	Хаталар өстөндә эш. Сифат дәрәжәләре			
16	16	Төп һәм шартлы сифаттар			
17	17	Сифаттарзың яһалышы һәм дәрәҗә язылышы			
18	18	Сифаттарға морфологик анализ эшләү тәртибе			
19	19	Сифаттарзың телмәрзә кулланылышы			
20	20	Һандар. Ябай һәм кушма һандар			
21	21	Һан төркөмсәләре. Төп һандар. Рәт һандары. Бүлем һандары			
22	22	Һан төркөмсәләре. Сама һандары. Йыйыу һандары. Кәсер һандары			
23	23	Һандарзың дәрәҗә язылышы			
24	24	Һанға морфологик анализ эшләү тәртибе.			
25	25	Алмаш. Алмаш төркөмсәләре			
26	26	Зат алмаштары. Күрһәтеш алмаштары			
27	27	Һорау алмаштары. Билдәләү алмаштары			
28	28	Билдәһезлек алмаштары. Юклык алмаштары			
29	29	Эйәлек алмаштары. “Алмаш” темаһын кабатлау.			
30	30	Алмаштарға морфологик анализ эшләү тәртибе			

31	31	Йомғаклау контроль эше			
32	32	“Телмәр эшмәкәрлеге һәм телмәр культураһы” бүлеген кабатлау. Хаталар өстөндә эш			
33	33	“Тел тураһында төп мәғлүмәт. Тел ғилеме бүлектәре” бүлектәрен кабатлау.			
34	34	Үткәндәрзе йомғаклау			

7-се класс

Дәрес һаны	Тема буйынса дәрес һаны	Дәрес темаһы	Дата		Искәrmә
			План буйынса	Фактик	
1	1	Башкорт теленең фонетикаһын кабатлау.			
2	2	Һүз. Тамыр һәм яһаусы һүзәр.			
3	3	Морфология буйынса үтелгәндәрзе кабатлау.			
4	4	Кылым. Кылымдың затлы һәм затһыз формалары.			
5	5	Үз аллы һәм ярзамсы кылымдар.			
6	6	Кылым һөйкәләштәре.Хәбәр һөйкәләше.Кылымдың үткән заман формаһы.			
7	7	Хәбәр һөйкәләше кылымдарының киләсәк заман формаһы.			
8	8	Хәбәр һөйкәләше кылымдарының үткән заман формаһы.			
9	9	“Кылым”темаһы буйынса контроль диктант.			
10	10	Хаталар өстөндә эш.Кылымдың һөйләмдәге роле.			
11	11	Кылымдарзың юклык формаһы.			
12	12	Хәбәр һөйкәләше кылымдарының кулланылышы.			
13	13	Бойорок һөйкәләше кылымдары.			
14	14	Теләк һөйкәләше кылымдары.			
15	15	Кылымдың шарт һөйкәләше.			
16	16	“Кылым һөйкәләштәре” темаһын кабатлау.			
17	17	Кылым төркөмсәләре.			
18	18	Исем кылым.			
19	19	Сифат кылым.			
20	20	Уртақ кылым.			
21	21	Хәл кылым.			
22	22	Кылым төркөмсәләрен һөйләмдә			

		кулланыу			
23	23	“Кылым төркөмсэләре” темаһын кабатлау.			
24	24	Рәүеш тураһында төшөнсә.			
25	25	Рәүеш төркөмсэләре.			
26	26	Рәүештәрҙең телмәрҙә кулланылышы.			
27	27	Сифат тураһында төшөнсә.			
28	28	Сифат дәрәжәләре.			
29	29	Ярзамсы һүз төркөмдәре.Төркәүестәр.			
30	30	Бәйләүестәр.			
31	31	Киҫәксәләр.			
32	32	Ымлыктар. Ымлыктарҙың һөйләмдә кулланылышы.			
33	33	Үтелгән темалар буйынса контроль тест.			
34	34	Йомғаклау дәресе			

8-се класс

Дәрес һаны	Тема буйынса дәрес һаны	Дәрес темаһы	Дата		Искәрмә
			План буйынса	Фактик	
1	1	Ябай һөйләм синтаксисы.			
2	2	Һүзбәйләнеш.			
3	3	Һүзбәйләнеш төрҙәре.			
4	4	Һөйләм.			
5	5	Башкорт телендә басым.			
6	6	Һөйләмдә һүзҙәр тәртибе.			
7	7	Һөйләмдең баш киҫәктәре.			
8	8	Һөйләмдең эйәрсән киҫәктәре.			
9	9	Тиң һәм тиң булмаған аныклаусылар.			
10	10	Тултырыусы.			
11	11	Тура һәм ситләтелгән тултырыусылар.			
12	12	Хәлдәр.			
13	13	Һөйләм киҫәктәрен бер-береһенән айырыу.			
14	14	“Һөйләмдең баш һәм эйәрсән киҫәктәре” темаһына контроль диктант.Ысын дуслыҡ.			
15	15	Хаталар өстөндә эш. Һөйләмдең тиң киҫәктәре.			
16	16	“Һөйләмдең тиң киҫәктәре” темаһын кабатлау.			
17	17	Ике составлы һәм бер составлы һөйләмдәр.			
18	18	Бер составлы һөйләмдәр.			

19	19	Билдэле эйэле һөйләм.			
20	20	Дөйөм эйэле һөйләм.			
21	21	Билдәләһез эйэле һөйләм.			
22	22	Эйәһез һөйләм.			
23	23	Атама һөйләм.			
24	24	Тулы һәм кәм һөйләмдәр.			
25	25	“Ике составлы һәм бер составлы һөйләмдәр” темаһын кабатлау.			
26	26	Һөйләмдә эйәрсән киҫәктәрҙең айырымланыуы.			
27	27	“Ябай һөйләм синтаксисы” темаһын кабатлау.			
28	28	Һөйләм киҫәктәре менән грамматик бәйләнеште булмаған һүҙҙәр.			
29	29	Өндөш һүҙҙәр.			
30	30	Инеш һүз һәм инеш һүзбәйләнештәр.			
31	31	Үтелгән темалар буйынса контроль тест.			
32	32	Хаталар өстөндә эш. Тура һәм ситләтелгән телмәр			
33	33	Диалог			
34	34	Үтелгән темаларҙы кабатлау			

9-сы класс

Дәрес һаны	Тема буйынса дәрес һаны	Дәрес темаһы	Дата		Искәрмә
			План буйынса	Фактик	
1	1	Фонетика буйынса үтелгәндәрҙе кабатлау.			
2	2	Баһым.			
3	3	Морфология. Кабатлау.			
4	4	Кылым			
5	5	Йыйнаҡ һәм таркау һөйләмдәр.			
6	6	Ябай һөйләм синтаксисын кабатлау.			
7	7	Билдәле һәм билдәһез эйәле һөйләмдәр.			
8	8	Эйәһез һөйләм.			
9	9	Атама һөйләм.			
10	10	Кушма һөйләм синтаксисы.			
11	11	Тезмә кушма һөйләм			
12	12	Теркәүесле һәм теркәүесһез тезмә кушма һөйләмдәр.			
13	13	Теркәүесле һәм теркәүесһез тезмә кушма һөйләмдәр.			

14	14	“Тезмә кушма һөйләм” темаһы буйынса контроль диктант.			
15	15	Хаталар өстөндә эш.Эйәртеүле кушма һөйләм.			
16	16	Эйәртеүле кушма һөйләм төрҙәре.			
17	17	Эйәрсән эйә һөйләм. Эйәрсән эйә һөйләмдәрҙә тыныш билдәләре.			
18	18	Эйәрсән хәбәр һөйләм. Эйәрсән хәбәр һөйләмдәрҙә тыныш билдәләре.			
19	19	Эйәрсән аныклаусы һөйләм. Эйәрсән тултырыусы һөйләм.			
20	20	Эйәрсән хәл һөйләмдәр.			
21	21	Эйәрсән ваҡыт һөйләм. Эйәрсән урын һөйләм.			
22	22	Эйәрсән сәбәп һөйләм. Эйәрсән рәүеш һөйләм.			
23	23	Эйәрсән шарт һөйләм. Эйәрсән максат һөйләм.			
24	24	Эйәрсән кире һөйләм. Эйәрсән күләм –дәрәжә һөйләм			
25	25	«Эйәртеүле кушма һөйләмдәр» темаһын кабатлау.			
26	26	Катмарлы синтаксик конструкциялар.			
27	27	Күп эйәрсәнле кушма һөйләмдәр һәм уларҙа тыныш билдәләре.			
28	28	Катнаш кушма һөйләмдәр һәм уларҙа тыныш билдәләре.			
29	29	Теземдәр һәм уларҙа тыныш билдәләре.			
30	30	Башҡорт телендә юклыҡты белдереү.			
31	31	Үтелгән темалар буйынса контроль тест.			
32	32	“Синтаксис” темаһын кабатлау. Хаталар өстөндә эш.			
33	33	Үтелгән темаларҙы йомғаҡлау.			
34	34	Кабатлау.			

Мәғлүмәт ресурстары

1. Башҡорт телен үз аллы өйрәнеү өсөн «Интерактив башҡорт теле» веб-ресурсы// URL: <https://bashlang.ru/> (мөрәжғәт итеү ваҡыты 17.05.2022).
2. Балаларҙы өсөн «Балалар» интернет-порталы// URL: <https://balalar.org/> (мөрәжғәт итеү ваҡыты 17.05.2022).
3. «Башҡортостан» телерадиокомпанияһының «Тамыр» балалар һәм үсмөргөз телеканалы // URL: <https://bash.news/bst> (мөрәжғәт итеү ваҡыты 18.05.2022).

4. Башкортостан Республикаһының мәғлүмәт порталы // URL: <https://www.bashkortostan.ru/> (мөрәжәғәт итеү ваҡыты 18.05.2022).
5. Башкортостандың мәҙәни донъяһы // URL: <http://ebook.bashnl.ru/dsweb/HomePage> (мөрәжәғәт итеү ваҡыты 23.04.2022).
6. Башкорт теленә өйрәтеүсе халыҡ-ара дистанцион система // URL: <https://region.bsru.ru/> (мөрәжәғәт итеү ваҡыты 23.04.2022).
7. Русса-башҡортса онлайн һүҙлек // URL: <https://huzlek.bashqort.com/> (мөрәжәғәт итеү ваҡыты 23.04.2022).
8. Башкорт телен үз аллы өйрәнеү өсөн кулланма // URL: <https://elib.bashedu.ru/dl/read/VahitovaSamouchBashkYaz.pdf/info> (мөрәжәғәт итеү ваҡыты 23.04.2022).
9. ЯКласс платформаһы // URL: https://www.yaklass.ru/p/bashkirskiy_ya (мөрәжәғәт итеү ваҡыты 10.06.2022).
10. Башҡортса-русса һәм русса-башҡортса тәржемәсе : <https://bashkortsoft.ru/>. (мөрәжәғәт итеү ваҡыты 10.06.2022)